

การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์

ความหมายของ "บรรณารักษศาสตร์"

คำว่า "บรรณารักษศาสตร์" มีผู้ให้คำจำกัดความไว้ต่าง ๆ ดังนี้

มาตรฐานสำหรับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ค.ศ. ๑๙๗๖ ของสหพันธ์สากลแห่ง-
สมาคมห้องสมุด (IFLA) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "บรรณารักษศาสตร์ คือการศึกษาหลัก
การและทักษะของการทำงานในห้องสมุด เพื่อนำเอาวัสดุในห้องสมุดไม่ว่าจะเป็นสิ่งตีพิมพ์และ
สิ่งไม่ตีพิมพ์มาจัดอย่างมีระบบ รวมทั้งการที่จะนำเอาวัสดุเหล่านี้ไปให้ถึงมือผู้ใช้อย่างเหมาะสม
และให้ได้ประโยชน์มากที่สุด"^๑

ชาโรลด์ แลงควัวร์ (Harold Lancour) ได้ให้ความหมายว่า

บรรณารักษศาสตร์ คือการศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุด อันเป็นสถาบันสังคม มีหน้าที่
บริการทางการศึกษา โดยรวมเอาความรู้เกี่ยวกับการจัดวัสดุอุปกรณ์ การใช้และการ
นำออกใช้ เพื่อประโยชน์ในการให้การศึกษาแก่ชุมชนหรือบุคคลต่าง ๆ ที่ต้องการ
การดำเนินงานดังกล่าวต้องอาศัยบรรณารักษ์ที่มีความรู้พื้นฐานที่กว้างขวางและถูกต้อง^๒

^๑"Standard for Library School, 1976," IFLA Journal

2 (1976): 212.

^๒Harold Lancour, "If Librarianship is a Learned Profession,"
Library Journal 76 (July 1951): 1076, quoted in Dale Eugene Shaffer,
The Maturity of Librarianship as a Profession (Metuchen, N.J.:
Scarcrow: Press, 1968), pp. 57-58.

มาทิลด์ วี โรเวลสตัด (Mathilde V. Rovelstad) อธิบายความหมายของคำ
นี้ว่า

บรรณารักษศาสตร์ นอกจากจะหมายถึง การศึกษาเพื่อนำความรู้ด้านห้องสมุดไป
ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ที่มีนโยบาย วัตถุประสงค์
สภาพการดำเนินงานและกิจกรรมที่แตกต่างออกไปแล้ว ยังเป็นการศึกษาความ
ต้องการของห้องสมุดต่าง ๆ และความพยายามริเริ่มนำเอาวิธีการใหม่ ๆ มาใช้
กับการปฏิบัติงานห้องสมุดเท่าที่จะทำได้

จากคำอธิบายข้างต้นสรุปได้ว่า บรรณารักษศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักการ
และทักษะในการปฏิบัติงานห้องสมุด เพื่อให้ห้องสมุดเป็นที่รวมของการศึกษาและการเผยแพร่
ความรู้ และพร้อมกันนั้นยังต้องศึกษาบทบาท สภาพการดำเนินงาน ของห้องสมุด และการ
ริเริ่มนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้กับงานห้องสมุด ดังนั้นการศึกษาริชาบบรรณารักษศาสตร์ จึง เป็น
การศึกษาเกี่ยวกับงานห้องสมุดทุกชนิด รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการ
ของเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

มาตรฐานการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์

มาตรฐาน คือ เกณฑ์ซึ่งกำหนดอย่างมีแบบแผนเพื่อวัดค่านคุณภาพและปริมาณ จัดทำ
และอนุมัติโดยสมาคมห้องสมุดแห่งเดียวหรือหลายแห่งหรือโดยห้องสมุดเพื่อใช้ในการประเมิน
ค่าหลักสูตรการสอนบรรณารักษศาสตร์^๒

มาตรฐานการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ฉบับแรกมีประกาศใช้ในประ เทศสหรัฐ-
อเมริกา เมื่อชาร์ลส์ ซี วิลเลียมสัน (Charles C. Williamson) ผู้ได้รับมอบหมายให้
ทำการสำรวจการจัดการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ต่าง ๆ
ในสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ. ๑๙๒๐-๑๙๒๑ ได้เสนอความคิดว่า ควรมีสมาคมที่รับหน้าที่เป็น

^๑Mathilde V. Rovelstad, "The Changing Dimensions of Library
Science," Libri 27 (March 1977): 20.

^๒สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงษ์, บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง, หน้า ๑๒๓.

ตัวแทนควบคุมและรับรองการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์^๑ สมาคมห้องสมุดอเมริกันจึงจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (Board of Education for Librarianship) ขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๒๔ ซึ่งต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๔๖ เปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการรับรองวิทยฐานะของสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (ALA Committee on Accreditation) คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่วางแผนและประเมินผล ตลอดจนรับรองวิทยฐานะโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ และได้มีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ (The Minimum Standards for Library Schools) ขึ้นใน ค.ศ. ๑๙๒๕ ซึ่งในมาตรฐานฉบับนี้ได้กำหนดกฎเกณฑ์การรับเข้าศึกษา ขนาดของชั้นเรียน จำนวนหนังสือในห้องสมุด เวลาเรียนและหลักสูตร^๒ นับได้ว่าเป็นมาตรฐานฉบับแรก มีโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะ ๑๔ โรงเรียน

ต่อมาได้มีการปรับปรุงมาตรฐานฉบับนี้ เปลี่ยนเป็นข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ (Minimum Requirements for Library Schools) เป็นฉบับที่ออกใน ค.ศ. ๑๙๓๓ โดยมุ่งเน้นคุณลักษณะของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์มากกว่าเดิม^๓ ซึ่งมาตรฐานฉบับนี้ทำให้มีการแบ่งประเภทโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์เป็น ๓ ประเภท คือ

๑. โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่รับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เข้าศึกษาในระดับวิชาบรรณารักษศาสตร์ขั้นต้น ๑ ปี และฝึกวิชาชีพขั้นสูงอีก ๑ ปี เป็นการศึกษาในระดับปริญญาโท

008600

^๑Sarah K. Vann, Training for Librarianship before 1923 (Chicago: American Library Association, 1961), p. 190.

^๒Mary B. Cassata and Herman L. Totten, The Administrative Aspects of Education for Librarianship: A Symposium (Metuchen, N.J.: Scarecrow Press, 1975), p. 31.

^๓Jean Key Gates, Introduction to Librarianship, 2d ed. (New York: McGraw-Hill Book Co., 1976), pp. 93-94.

๒. โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่รับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเข้าศึกษาวิชาชีพ บรรณารักษศาสตร์ขึ้นต้นเพียง ๑ ปี จะได้รับปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์อีกปริญญาหนึ่ง

๓. โรงเรียนระดับปริญญาตรี ซึ่งจัดให้วิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของ หลักสูตร^๑

มีโรงเรียนที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากข้อกำหนดนี้ ๓๗ โรงเรียน

ใน ค.ศ. ๑๙๕๑ ได้มีการออกมาตรฐานฉบับใหม่ เรียกว่ามาตรฐานเพื่อการรับรองวิทยฐานะ (Standard for Accreditation) ซึ่งไม่มีการกำหนดประเภทโรงเรียน แต่ให้การรับรองวิทยฐานะโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่จัดการสอนหลักสูตร ๔ ปีหลังระดับมัธยมศึกษา นั่นคือ นักศึกษาจะต้องเรียนวิชาการศึกษาทั่วไป ๒ ปี เรียนวิชา วิชาเอกโทอีก ๒ ปี และเรียนวิชาชีพบรรณารักษ์อีก ๑ ปี เป็นปีที่ ๕^๒ และการศึกษาระดับ บรรณารักษศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาได้ใช้มาตรฐานฉบับนี้ตลอดมาจนถึง ค.ศ. ๑๙๗๒ จึงได้ ปรับปรุงใหม่เพื่อความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพและออก เป็นมาตรฐานซึ่งมีข้อกำหนดพอสรุป ได้ว่า

๑. ควรมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ไว้อย่างชัดเจน

๒. หลักสูตร ควรมีรายวิชาพื้นฐานเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และการปฏิบัติงานใน ห้องสมุด เปิดสอนวิชาเฉพาะด้านของห้องสมุดให้เลือกเรียน เน้นด้านสหสาขาวิชา (Interdisciplinary) คือการเรียนสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกัน และเน้นด้านการวิจัย ประยุกต์ขั้นพื้นฐาน

๓. ด้านผู้สอน ควรเป็นผู้สอนเต็มเวลา ได้รับปริญญาระดับสูง เป็นผู้

^๑Cassata and Totten, The Administrative Aspects of Education for Librarianship: A Symposium, p. 32.

^๒Louise Shores, Library Education (Littleton, Colo.: Librarians Unlimited, 1972), p. 42.

ประสบการณ์ด้านห้องสมุด นอกจากนั้นควรเป็นผู้มีความรู้เฉพาะด้านทางห้องสมุด

๔. ด้านการรับเข้าศึกษา ควรรับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และควรมีการทดสอบความสามารถทางวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และคุณสมบัติก่อนเข้าศึกษา^๑

จะเห็นได้ว่ามาตรฐานฉบับนี้ เน้นการศึกษาระดับหลังปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ใน ค.ศ. ๑๙๗๔ มีโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากสมาคมห้องสมุดอเมริกันทั้งสิ้นจำนวน ๖๔ แห่ง^๒

อนึ่ง เนื่องจากในบางประเทศ ที่ยังไม่มีมาตรฐานการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นของตนเอง การสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์จึงมีความแตกต่างกันออกไป ทั้งในระดับการศึกษา หลักสูตร นักศึกษา อาจารย์ และสภาพการดำเนินงาน ฉะนั้นเพื่อให้การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศเหล่านั้นได้มีมาตรฐานแนวเดียวกัน ใน ค.ศ. ๑๙๗๔ คณะกรรมการที่ปรึกษาของแผนกโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ของสหพันธ์สากลแห่งสมาคมห้องสมุด (Standing Advisory Committee of the IFLA Section of Library Schools) ได้ตกลงกันในที่ประชุมที่จะจัดทำมาตรฐานของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ที่จะใช้ได้อย่างสากล โดยได้มอบให้ ดร. กาย เอ มาร์โก (Dr. Guy A. Marco) คณะกรรมการคนหนึ่ง เป็นผู้จัดทำมาตรฐานสำหรับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ขึ้น และส่งไปขอความเห็นเพิ่มเติมจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก นำมาปรับปรุงใหม่ และได้เสนอที่ประชุมแผนกการศึกษาบรรณารักษศาสตร์ ในการประชุมสมัชชาสามัญของสหพันธ์สากลแห่งสมาคมห้องสมุด เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๗๖ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และได้รับอนุมัติเป็นเอกฉันท์ มาตรฐานสำหรับโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ค.ศ. ๑๙๗๖ มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

^๑Cassata and Totten, The Administrative Aspects of Education for Librarianship: A Symposium, pp. 382-395.

^๒"School of Library Science 1979-80, 1980-81," The University of Michigan Bulletin 9 (1 August 1979): 9.

๑. ด้านสถานภาพ ควรเป็นสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และต้องมีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ชัดเจน ส่วนชื่อและสถานภาพของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ควร เท่า เทียมกับโรงเรียนอื่น ๆ ในประเทศ

๒. ด้านการดำเนินงาน ควรมีสิทธิได้รับทุนอุดหนุนประจำทุกปี มีสถานที่และอุปกรณ์ ครบถ้วนเพียงพอ และมีห้องสมุดไว้เพื่อประกอบการค้นคว้าวิจัย

๓. อาจารย์ ควรมีคุณวุฒิสูง มีประสบการณ์ด้านห้องสมุด มีคุณวุฒิและความ สามารถในการสอน และอาจารย์ควรทำวิจัยหรือหาความรู้เพิ่มเติมตามความเหมาะสม

๔. หลักสูตร ควรประกอบด้วยรายวิชาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นักศึกษา ต้องศึกษาริชาแกน (Core subjects) เช่น การจัดหมู่และทำบัตรรายการ บริการ เอกสารสนเทศ การบริหารงาน งานเทคนิค และบรรณานุกรม และวิชาเฉพาะให้เลือก หลายด้าน การสอนต้องเป็นระดับปริญญาตรี หรือระดับหลังปริญญาตรี หลักสูตรต้องมีทั้งภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาโทและปริญญาเอกต้องมีการเขียนวิทยานิพนธ์ ด้วย วิธีสอนต้องประกอบด้วยคำบรรยาย อภิปราย สัมมนา การศึกษาด้วยตนเอง และ ด้วยการควบคุมของอาจารย์ เป็นต้น

๕. การศึกษาต่อเนื่อง ควรให้มีการฝึกอบรมและเรียนรายวิชาในระยะสั้น เพื่อ ประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพบรรณารักษ์^๑

จากมาตรฐานดังกล่าว โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ในประเทศต่าง ๆ ได้อาศัย เป็นเครื่องกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในปัจจุบัน

ลักษณะการศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน

ปัจจุบันการศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา มี ๓ ระดับ คือ ระดับปริญญาโท ระดับหลังปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ส่วนในระดับปริญญาตรีซึ่งเดิมมี ให้เลือกศึกษาเป็นวิชาเอกและวิชาโท หรือเป็นการศึกษาหลังจากได้รับปริญญาในสาขาวิชาอื่น

^๑"Standards for Library School, 1976," IFLA Journal, pp. 209-233.

แล้วนั้น ได้ถูกยกเลิกไปนานแล้ว^๑

๑. การศึกษาระดับปริญญาโท เป็นการศึกษาที่ใช้เวลาเรียนประมาณ ๒ ปีการศึกษา มุ่งให้ผู้ศึกษามีความรู้และทักษะทั่วไปในด้านห้องสมุดและสารนิเทศศาสตร์ นั่นคือจะต้องศึกษาความรู้พื้นฐานทางบรรณารักษศาสตร์ และมีวิชาเฉพาะให้เลือก^๒ แต่ในปัจจุบันโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์หลายแห่งได้พยายามที่จะลดวิชาบังคับพื้นฐานลงให้เหลือแต่ที่จำเป็น และนำไปรวมกับวิชาเฉพาะที่มีเปิดให้เลือกศึกษามากขึ้นหลายสาขาวิชา^๓ อาทิเช่น โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน (The University of Michigan) ได้เปิดสอนวิชาศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียน (School Library Media) ห้องสมุดดนตรี (Music Librarianship) การบริหารงานจดหมายเหตุ (The Administration of Archives) และห้องสมุดทางวิทยาศาสตร์สุขภาพและสารนิเทศศาสตร์ (Health Science Library and Information Science) ในแต่ละสาขาวิชาจะมีวิชาบังคับพื้นฐาน คือ การจัดหมู่และทำบัตรรายการ (Classification and Cataloging) การจัดวัสดุห้องสมุด (Building Library Collection) การบริหารงานห้องสมุด (Library Administration) และบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าทั่วไป (General Reference Materials and Services)^๔

^๑ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง, หน้า ๑๒๑.

^๒ Kay Murrey, "The Structure of M.L.S. Programs in American Library Schools," Journal of Education for Librarianship 18 (Spring 1978): 278.

^๓ Guy A. Marco, "Recent Adventures of American Core Curriculum," Unesco Bulletin for Libraires 38 (July-August 1978): 282.

^๔ "School of Library Science, 1979-80, 1980-81," The University of Michigan Bulletin, pp. 22-24.

โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ของวิทยาลัยซิมมอนส์ (Simmons College) เปิดสอนวิชาห้องสมุดแพทย์ (Medical Library) ห้องสมุดประชาชน (Public Library) ห้องสมุดโรงเรียน (School Library) และห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (College and University Library) ผู้เรียนต้องศึกษาวิชาบังคับคือ บริการข่าวสารทันสมัยและการจัดการห้องสมุด (Current Issues and Library Management) บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference Methods) วรรณกรรมทางสังคมศาสตร์ (Resources in the Social Sciences) หรือวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Resources in the Sciences and Technology) หรือวรรณกรรมทางมนุษยศาสตร์ (Resources in the Humanities) อย่างใดอย่างหนึ่ง และการจัดวัสดุในห้องสมุด (Organization of Knowledge in Libraries)^๑

บัณฑิตวิทยาลัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศึกษาของมหาวิทยาลัยรัตเกอร์ส (Rutgers Graduate School of Library and Information Studies) เปิดสอนวิชาเลือกกว่า ๔๐ รายวิชา ในสาขาสารนิเทศศาสตร์ (Information Science) การบริหารงานห้องสมุด (Library Administration) บริการห้องสมุด (Library Services) และบริการสื่อการศึกษา (Educational Media Service) เป็นต้น^๒

สถาบันแพทท (Pratt Institute) เป็นอีกแห่งหนึ่งซึ่งเปิดสอนวิชาเฉพาะด้านห้องสมุด มี ๒ สาขาวิชา คือ การศึกษาด้านห้องสมุด (Library Studies) เน้นการผลิตบัณฑิตออกไปทำงานในห้องสมุดประเภทต่าง ๆ และศูนย์เอกสาร และอีกสาขาหนึ่งคือ การศึกษาด้านสารนิเทศศาสตร์ (Informations Studies) มุ่งผลิตบัณฑิตให้ออกไปทำงานในสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่ห้องสมุด เช่น สถาบันการเงินต่าง ๆ กรมตำรวจ โรงพยาบาล

---

^๑Simmons College, "School of Library Science 1978/1980 Catalog, Simmons College" (Boston, Mass.: n.p., n.d.), pp. 7-8.

^๒Jana Verleijs, "Inside Our School: Rutgers," Wilson Library Bulletin 54 (February 1980): 381.

หรือวิธีที่ประกันชีวิต^๑

นอกจากจะมีวิชาเฉพาะให้เลือกหลายสาขาวิชาแล้ว การฝึกงานก็เป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการศึกษาระดับปริญญาโท เพราะผู้ศึกษาจะมีโอกาสได้ฝึกทักษะในการปฏิบัติงานห้องสมุด ดังเช่นโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน ซึ่งเน้นเรื่องการฝึกงานเป็นพิเศษ โดยนักศึกษาจะมีโอกาสเลือกฝึกงานตามห้องสมุดที่ตนถนัด โดยจะมีบรรณารักษ์ห้องสมุดเหล่านั้น และอาจารย์ที่ปรึกษาจากทางโรงเรียนร่วมมือช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด^๒

หลักสูตรของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์หลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการศึกษาแบบสหสาขาวิชา เช่น โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกนร่วมมือกับภาควิชาประวัติศาสตร์ จัดสอนวิชาต่าง ๆ ให้นักศึกษาผู้ต้องการจะเลือกเรียนสาขาการบริหารงานเอกสารจดหมายเหตุ หรือต้นฉบับตัวเขียน^๓ บัณฑิตวิทยาลัยสาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศึกษาของมหาวิทยาลัยรัตเกอร์ส กำลังดำเนินการร่วมมือกับคณะสังคมศาสตร์ หรือคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อเปิดสอนวิชาต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากวิชาบรรณารักษศาสตร์ให้นักศึกษาได้เลือกเรียน เป็นต้น^๔

๒. การศึกษาระดับหลังปริญญาโท (Post Master's Programs) หรือที่เรียกว่า หลักสูตรปีที่ ๖ (sixth-year program) เป็นการจัดสอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับบรรณารักษ์ผู้ต้องการปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทางบรรณารักษศาสตร์ มาตรฐาน

^๑Rhoda Garoogian, "Inside Our School: Pratt Institute," Wilson Library Bulletin 54 (June 1980): 656.

^๒Rose Vainstein, "Inside Our Schools: Michigan," Wilson Library Bulletin 54 (May 1980): 574.

^๓"School of Library Science 1979-80, 1980-81," The University of Michigan Bulletin, p. 23.

^๔Varleijs, "Inside Our School: Rutgers," pp. 381-392.

การศึกษาระดับหลังปริญญาโทของสมาคมโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์อเมริกัน (Association of American Library Schools) ซึ่งออกในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๗๗ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับหลังปริญญาโทนี้ว่า

๒.๑ เพื่อให้บรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศได้ยกระดับและปรับปรุงความรู้ของตนเองให้ทันสมัยในด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

๒.๒ เปิดโอกาสให้บรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศได้พัฒนาความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบริหาร บริการ และอื่น ๆ

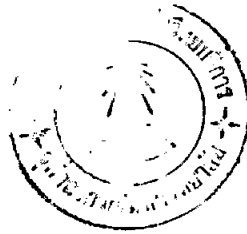
๒.๓ ให้บรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศได้มีโอกาสมหาแนวทางอาชีพและความสามารถ^๑

การศึกษาระดับนี้จะรับเฉพาะผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาโท ใช้เวลาเรียน ๑ ปีการศึกษา เมื่อศึกษาจบจะได้ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (Certificate of Advanced Studies) ในบางโรงเรียนจะเปิดสอนเฉพาะรายวิชาที่หลักสูตรของคณะมีประสิทธิภาพ เช่น การบริหารงานห้องสมุด โสตทัศนวัสดุและอุปกรณ์ หรือสารนิเทศศาสตร์ บางโรงเรียนจะจัดสอนตามความสนใจของผู้เรียน และบางโรงเรียนจะเปิดสอนในสาขาที่เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ เช่น เครื่องจักรกลในห้องสมุด (Library Automation) หรือการปฏิบัติงานในศูนย์สื่อการศึกษา (Media Center Operation)^๒ นอกจากจะศึกษารายวิชาแล้ว อาจมีการทำโครงการ (Project) ในด้านห้องสมุดหรือสารนิเทศศาสตร์

---

^๑"Standards for the Development of Sixth-Year Program: A Position Paper Adopted by the Association of American Library Schools, January 1978," Journal of Education for Librarianship 18 (Summer 1977): 339.

^๒Lester Asheim, "Trends in Library Education United States," in Advances in Librarianship v. 5 (New York: Academic Press, 1975), p. 170.

ประกอบด้วยก็ได้^๑

การศึกษาระดับหลังปริญญาโทนี้ มีเปิดสอนในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ทั่วไปในสหรัฐอเมริกา และมีแนวโน้มจะขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ เพราะความต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชามีมากขึ้น และเพราะมีการนำวิทยาการใหม่ ๆ มาปฏิบัติงานห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น

๓. การศึกษาระดับปริญญาเอก ใช้เวลาเรียนอย่างน้อย ๒ ปีการศึกษา ปีแรกเป็นการศึกษารายวิชา ปีที่ ๒ เป็นการเขียนวิทยานิพนธ์ หลักสูตรนี้เน้นด้านการวิจัยอย่างลึกซึ้ง ผู้เข้าศึกษาจะต้องได้รับปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์มาแล้ว มีความสามารถสูง และสามารถทำการวิจัยได้โดยอิสระ

ปริญญาเอกมี ๒ แบบ คือ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Philosophy Ph.D) และบรรณารักษศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Library Science - D.L.S.) แบบแรกสำหรับผู้มีความรู้สูงด้านวิชาการและอาชีพบรรณารักษ์ และได้ทำการศึกษาเรื่องทั่วไปในสาขาวิชาใหญ่ เหมาะแก่ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ส่วนแบบที่ ๒ เป็นปริญญาสำหรับผู้มีความรู้สูงด้านอาชีพบรรณารักษ์ ซึ่งมีความคิดริเริ่ม และศึกษาปัญหาสำคัญ ๆ ในด้านบรรณารักษศาสตร์ เหมาะแก่ผู้ทำงานในตำแหน่งใหญ่ ๆ ในห้องสมุด^๒

นอกเหนือจากการศึกษาทั้ง ๓ ระดับที่กล่าวมา ยังมีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในภาคพิเศษในช่วงเวลาที่สะดวกสำหรับบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดจะมาเรียนได้ เช่น ตอนเย็น ตอนปิดภาคการศึกษา หรือตอนภาคฤดูร้อน เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้มีโอกาสเพิ่มพูนทักษะ และได้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ เพื่อนำไปปรับปรุงงานประเภทต่าง ๆ ในห้องสมุด และ

---

^๑University of Illinois at Urbana Champaign, "Graduate School of Library Science 1973-80", (Urbana, Ill.: n.p., n.d.), p. 21.

^๒สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, บรรณารักษศาสตร์ภูมิหลัง, หน้า ๑๒๒.

การให้บริการผู้ใช้ห้องสมุดของตนเองต่อไป^๑ การจัดสอนอาจอยู่ในรูปของการสัมมนา การฝึกปฏิบัติงาน หรือสอนรายวิชาในหัวข้อเกี่ยวกับวิวัฒนาการใหม่ ๆ ทางบรรณารักษศาสตร์ เช่น สถาบันแพทท จัดในรูปของการสัมมนาในเรื่อง การตลาดและการใช้ประโยชน์ของบริการสารนิเทศ (Marketing and Utilization of Information Services) หรือในเรื่องระบบการแก้ปัญหาการจัดการสารนิเทศ (A System Approach to Information Management Problems)^๒ บัณฑิตวิทยาลัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศึกษาของมหาวิทยาลัยรัตเกอร์สจัดอบรมระยะสั้นเรื่อง คอมพิวเตอร์เบื้องต้น(Introduction to Computers) บรรณานุกรมทางกฎหมาย (Legal Bibliography) หรือเครื่องจักรกลในห้องสมุด (Automation in Libraries)^๓ โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน จัดในรูปการฝึกปฏิบัติงาน เช่น การจัดทำแบบแองโกลอเมริกัน (Anglo American Cataloging Rules, An In-Depth Look at the New Rules) และการค้นหาข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ทางสาย (On-Line Searching-Lockheed Dialogue Data Basis) เป็นต้น^๔

การศึกษาต่อเนื่องนี้เหมาะสำหรับบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ผู้ไม่ประสงค์หรือไม่มีเวลาจะเข้าศึกษาในระดับปริญญา หรือระดับประกาศนียบัตรได้

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะในระดับใด หรือประเภทใด โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริกา จะมีเครื่องช่วยสนับสนุนการศึกษาให้พัฒนาารุคหน้าเกินประเทศอื่น ๆ อาทิเช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (Computer Laboratory) ห้องปฏิบัติการสื่อ (Media Laboratory) หรือห้องส่งโทรทัศน์ (T.V. Studio)^๕ นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือช่วยสอน

^๑Simmons College, "School of Library Science 1978/80 Catalog, Simmons College," p. 8.

^๒Garogian, "Inside Our School: Pratt," p. 659.

^๓Varleijs, "Inside Our School: Rutgers," pp. 381-382.

^๔Vainstein, "Inside Our School: Michigan, pp. 578-579.

^๕Varleijs, "Inside Our School: Rutgers," p. 383.

ด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer Assisted Instruction) เช่นที่โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ (The University of Illinois)^๑ ซึ่งเป็นการนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อในการสอน โดยจะเขียนคำสอนในรูปคำสั่งคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับคอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่สอน โดยจะใช้เวลาเท่าไรก็ได้ คอมพิวเตอร์จะปรับขอบเขตเนื้อหาที่สอนให้เหมาะสมกับความรู้เดิมและจุดประสงค์ของผู้เรียน ผู้เรียนจะเลือกลำดับขั้นตอนของเนื้อหาได้ตามต้องการ เป็นต้น^๒

ลักษณะการศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทย

การศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศไทย ปัจจุบันมี ๓ ระดับ คือ

๑. ระดับอนุปริญญา เปิดทำการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัยครู การศึกษาระดับนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดและให้บริการแก่ผู้ใช้ในท้องสมมุติโรงเรียน ทั้งในระดับประถมและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังให้ผู้เรียนสามารถสอนวิธีการใช้หนังสือและห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ รู้ในคุณค่าและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาบรรณารักษศาสตร์ และวิชาชีพบรรณารักษ์ การศึกษาระดับนี้เน้นหนักให้ผู้เรียนออกไปทำหน้าที่เป็นครูบรรณารักษ์ และผู้ช่วยครูบรรณารักษ์เป็นส่วนใหญ่ ใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๔ ภาคการศึกษา หลักสูตรประกอบด้วยรายวิชาบังคับขั้นพื้นฐาน และวิชาชีพครู ๔๔ หน่วยกิต วิชาเอก ๑๔ หน่วยกิต และวิชาโท ๘ หน่วยกิต^๓

^๑University of Illinois at Urbana Champaign, "Graduate School of Library Science 1978-80," p. 8.

^๒ประภาวดี สิบสนธิ์, "บรรณารักษ์กับสื่อ (media)," ข่าวสารบรรณารักษศาสตร์ ๕ (มกราคม-กรกฎาคม ๒๕๒๓): ๖๐.

^๓กรมการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช ๒๕๑๔ (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๒๐), หน้า ๔๐.

๒. ระดับปริญญาตรี การศึกษาระดับนี้มีสถาบันที่จัดสอนตามลำดับปีที่เปิดสอน ดังนี้

<u>สถาบัน</u>	<u>ปีที่เปิดสอน</u>
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๕๐๒ ^๑
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๕๐๗ ^๒
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๕๑๑ ^๓
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๕๑๕ ^๔
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๒๕๑๕ ^๕
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๕๒๐ ^๖

^๑ สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, "การศึกษาระดับปริญญาตรีในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," ใน บรรณารักษ์ ๒๕๐๕ (พระนคร: แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐), หน้า ๓-๔.

^๒ บำเพ็ญ โรจน์ปรีชา, "หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรี" ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยระหว่างวันที่ ๑๔-๑๗ มกราคม ๒๕๒๔ (ม.ป.ท., ๒๕๒๔) (ยึดสำเนา.)

^๓ Thai Library Association, "Library Education and Training in Thailand," in Conference of SE Asia Libraries held at the University of Singapore on 14th August 1970. (Singapore: the University of Singapore, 1972), p. 125.

^๔ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๒๐ (กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐), หน้า ๑๐๑.

^๕ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คู่มือนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา ๒๕๒๒-๒๕๒๓ (ม.ป.ท., ๒๕๒๒), หน้า ๔.

^๖ ปราโมทย์ กระมุก, "หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรี," ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๗ มกราคม ๒๕๒๔ (ม.ป.ท., ๒๕๒๔) (ยึดสำเนา.)

และในปีการศึกษา ๒๕๒๒ เป็นต้นไป สภาการฝึกหัดครูของกรมการฝึกหัดครู
กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้วิทยาลัยครูเหล่านี้เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอก
ในระดับปริญญาตรี คือ

<u>สถาบัน</u>	<u>ปีเปิดสอน</u>
วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	๒๕๒๒
วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช	๒๕๒๒
วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์	๒๕๒๓
วิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี	๒๕๒๓
วิทยาลัยครูนครราชสีมา	๒๕๒๓ ^๑

เนื่องจากทุกสถาบันที่จัดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการร่าง
หลักสูตรไว้คล้ายคลึงกันในด้าน การให้ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และผลิตบรรณารักษ์เพื่อ
สนองความต้องการของสังคมในท้องมุดทุกประเภท การสอนและรายวิชาเรียนของแต่ละ
สถาบันจึงไม่แตกต่างกันนัก ยกเว้นรายละเอียดและขอบเขตของวิชาซึ่งจะเน้นหนักตามนโยบาย
ของแต่ละสถาบันว่ามุ่งจะผลิตบัณฑิตออกไปสนองความต้องการของสังคมในด้านใด

๓. ระดับปริญญาโท ในปัจจุบันเปิดทำการสอนในมหาวิทยาลัย ๒ แห่ง คือ
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มเปิดสอนใน พ.ศ. ๒๕๐๗^๒ และมหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย, "หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี" ใน เอกสาร
ประกอบการประชุมวิชาการเพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ณ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๗ มกราคม ๒๕๒๔ (ม.ป.ท., ๒๕๒๔)
(ยึดสำเนา.)

^๒"โครงการเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ชั้นปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," ใน บรรณารักษ์ ๒๕๐๖ (พระนคร: แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๗), หน้า ๑๗๗.

ศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตประสานมิตร ซึ่งเปิดสอนใน พ.ศ. ๒๕๑๐^๑ มหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง มีวัตถุประสงค์ในการผลิตมหาบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์คล้ายกันในแง่ของการเตรียมบุคคล เพื่อบริหารงานชั้นสูงในท้องสมุค และให้เป็นผู้มีคุณวุฒิเพียงพอที่จะสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ นอกจากนี้ ยังมุ่งหมายจะส่งเสริมค่านิยมการทำวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สำหรับส่วนที่ ต่างกัน คือ โครงร่างของหลักสูตร

✓ โครงร่างของหลักสูตรระดับปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วยวิชาที่ต้องศึกษาก่อนไม่นับหน่วยกิต เฉพาะผู้ที่ไม่ได้รับปริญญาตรี หรืออนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรชั้นสูงทางบรรณารักษศาสตร์มาก่อน ๔ รายวิชา วิชาบังคับ ๗ รายวิชา วิชาเลือก ๔ รายวิชา และวิทยานิพนธ์ รวมจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร ๔๘ หน่วยกิต^๒

ส่วนโครงร่างหลักสูตรระดับปริญญามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร แบ่งรายวิชาเป็น ๔ หมวด คือ หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา หมวด วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ วิชาเลือกเสรี และวิทยานิพนธ์

สำหรับหมวดวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ประกอบด้วยวิชาเอกบังคับ และวิชาเอก เลือกตามกลุ่ม ซึ่งจัดให้สำหรับนิสิตที่สนใจที่ต้องการไปทำหน้าที่อาจารย์ หรือบรรณารักษ์ใน ท้องสมุคประเภทต่าง ๆ ได้เลือกเรียน คือ

๑. กลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัย
๒. กลุ่มห้องสมุดโรงเรียน
๓. กลุ่มห้องสมุดประชาชน

^๑บุญศรี ไพรัตน์, "การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ," วารสารบรรณศาสตร์ ๒ (ตุลาคม ๒๕๒๒): ๔๒.

^๒จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์ ฉบับปรับปรุงใหม่ เริ่มใช้ปีการศึกษา ๒๕๒๐," (ม.ป.ท., ๒๕๒๐) (ยึดสำเนา.)

ผู้เข้าศึกษาต้องศึกษารวิชาพื้นฐานทางการศึกษา ๑๒ หน่วยกิต วิชาเอกบรรณา-
 ธิศาสตร์และวิชาเอกเลือกตามกลุ่ม ไม่น้อยกว่า ๒๗ หน่วยกิต วิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า
 ๓ หน่วยกิต และปริญญาโท ๖ หน่วยกิต รวมจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า
 ๔๔ หน่วยกิต^๑

ในด้านคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา จุฬาลงกรณ์ได้กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิ์สมัครเข้า
 ศึกษาในระดับปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ไว้ดังนี้

๑. สำเร็จปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์ เกียรตินิยม หรือปริญญาตรี
 เกียรตินิยมในสาขาวิชาอื่น
๒. สำเร็จปริญญาตรีในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งกับได้รับอนุญาบบรรณารักษศาสตร์
 และจะต้องได้รับคะแนนรวมในชั้นอนุปริญญาไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๗๐ หรือได้รับประกาศนียบัตรชั้นสูง
 (บรรณารักษศาสตร์) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓. สำเร็จปริญญาตรีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือปริญญาตรีสาขาวิชาอื่น
 โดยคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร หรือเฉพาะชั้นสุดท้ายไม่ต่ำกว่า ๖๕ % หรือแต้มเฉลี่ยตลอด
 หลักสูตรไม่ต่ำกว่า ๒.๕๐^๒

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้
 มีสิทธิ์สมัครเข้าศึกษา ดังนี้

๑. สำเร็จปริญญาตรี เกียรตินิยม

^๑ เฉลียว พันธุ์สีดา, "หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโท," ใน
เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ณ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๗ มกราคม ๒๕๒๔ (ม.ป.ท., ๒๕๒๔) (ชัคลำเนา.)

^๒ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คู่มือการสมัครเข้าศึกษาในบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๐ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคม-
ศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔), หน้า ๔๓.

๒. สำเร็จปริญญาตรี โดยมีคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตรในระดับ B หรือ ๒.๗๔

๓. ได้คะแนนลำดับ ๑ ใน ๓ ของชั้น โดยคิดคะแนนเฉลี่ยของชั้นที่จบการศึกษาไปแล้วอย่างน้อย ๔ รุ่น*

การศึกษาริชาบบรรณารักษศาสตร์ ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเดิมคือ แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ ถือกำเนิดขึ้นในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเนื่องจากศาสตราจารย์ รอง ศยามานนท์ คณบดี คณะอักษรศาสตร์ในขณะนั้น ได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาบรรณารักษศาสตร์ และรับเอาวิชาจัดห้องสมุด ซึ่งเดิมเป็นการศึกษาภาคพิเศษที่จัดดำเนินการ โดยอาจารย์ของมูลนิธิ พูลโบรท์ เข้ามาทำการสอนในภาคปกติ ของคณะอักษรศาสตร์ นอกจากนี้ยังได้เสนอมหาวิทยาลัย ขอจัดตั้งแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ขึ้นในคณะอักษรศาสตร์ในปีการศึกษา ๒๔๔๘ พัฒนาการของการศึกษาริชาบบรรณารักษศาสตร์ ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพอสรุปได้ดังนี้

ปีการศึกษา ๒๔๔๘	จัดตั้งแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ในคณะอักษรศาสตร์ และ เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ชั้นอนุปริญญาหลักสูตร ๑ ปีการศึกษา
ปีการศึกษา ๒๔๐๒	เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรี
ปีการศึกษา ๒๔๐๗	เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโท
ปีการศึกษา ๒๔๑๑	ยกเลิกการสอนระดับอนุปริญญา เปลี่ยน เป็นระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง
ปีการศึกษา ๒๔๑๗	ยกเลิกการสอนระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ระเบียบประกาศและแนวปฏิบัติของบัณฑิตวิทยาลัย

ปัจจุบันมีการสอน ๒ ระดับ คือ ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโท^๑

วัตถุประสงค์

การเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรีมีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถเป็นผู้นำที่มีความรู้ อย่างพอเพียงในด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ ทั้งทฤษฎี และภาคปฏิบัติ สามารถประกอบอาชีพเป็นบรรณารักษ์ นักจดหมายเหตุ นักบริการเอกสารสนเทศ หรือตำแหน่งอื่นใดในท้องสมุททุกประเภท ในศูนย์เอกสารต่าง ๆ และในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถร่วมในกิจกรรมวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางด้วยความเข้าใจในอุดมการณ์ของวิชาชีพ^๒

ส่วนในระดับปริญญาโท มีจุดมุ่งหมาย คือ

๑. เพื่อสนองความต้องการแก่ผู้ประสงค์จะ เรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์ชั้นสูง ทั้งในด้านทฤษฎี และปฏิบัติ
๒. เพื่อให้ผู้มีอาชีพบรรณารักษ์ ได้มีโอกาสศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ชั้นสูง เพื่อนำไปปรับปรุงงานท้องสมุทที่ปฏิบัติอยู่ และเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น
๓. เพื่อเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์ให้แพร่หลาย ซึ่ง เป็นการส่งเสริมการศึกษาโดยทั่วไป และให้ตระหนักถึงความสำคัญของท้องสมุท ที่มีต่อการศึกษาและใช้บริการท้องสมุทให้มากขึ้น^๓

^๑ สุทธิลักษณ์ อ่ำกันวงศ์, "๒๐ ปีของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๔๔๘-๒๕๑๘," ใน บรรณารักษ์ ๒๐ (กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๒-๓.

^๒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ ๒๕๒๐ (กรุงเทพมหานคร: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๑.

^๓ "โครงการเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ชั้นปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," ใน บรรณารักษ์ ๒๕๐๖, หน้า ๑๗๗.

ระดับปริญญาตรี

เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๒ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งขณะนั้นเรียกการแบ่งหน่วยงานว่า แผนกวิชา ได้เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรี โดยจัดเป็นวิชาหนึ่งที่มีผลชั้นปีที่ ๓ และปีที่ ๔ เลือกเรียนได้ ผู้เรียนสำเร็จจะได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต และผลิตคณะกรรมการชั้นปีที่ ๓ และปีที่ ๔ ก็อาจเลือกเรียนได้บางวิชา และนำคะแนนไปรวมกับวิชาอื่นในขณะนั้น และผู้เรียนสำเร็จจะได้รับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต^๑

ต่อมาเมื่อคณะอักษรศาสตร์ได้เปลี่ยนการวัดผลจากระบบเปอร์เซ็นต์เป็นระบบหน่วยกิตในปีการศึกษา ๒๕๑๔ ภาควิชาก็ได้แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกัน ผลิตที่เลือกวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอก จะต้องเรียนทั้งหมด ๓๒ หน่วยกิต และถ้าเลือกเป็นวิชาโท จะต้องเรียน ๑๖ หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต ๑๔๘ หน่วยกิต^๒ หลักสูตรแบ่งเป็น ๒ ระดับ ระดับต้นและระดับปลาย ระดับต้นมีวิชาบังคับ ๑ หน่วยกิต สำหรับผลิตอักษรศาสตร์ชั้นปีที่ ๑ ระดับปลายเปิดให้ผลิตชั้นปีที่ ๓ และ ๔ เลือกวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอก ๓๒ หน่วยกิต วิชาโท ๓๒ หน่วยกิต (เลือก ๒ สาขาวิชา สาขาวิชาละ ๑๖ หน่วยกิต)

ในปีการศึกษา ๒๕๒๐ คณะอักษรศาสตร์ได้ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต ให้มีวิชาการศึกษาทั่วไป และกำหนดสัดส่วนของวิชาเอก วิชาโท และวิชาเลือกเสรีให้เหมาะสมและถูกต้องตามเกณฑ์หลักสูตรที่ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้ ดังนั้น

^๑ สุทธิลักษณ์ อ่ำพินวงศ์, "การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," ใน บรรณารักษ์ ๒๕๐๔ (พระนคร: แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐), หน้า ๓-๔.

^๒ สุทธิลักษณ์ อ่ำพินวงศ์, "๒๐ ปีของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๔๔๘-๒๕๑๘," ใน บรรณารักษ์ ๒๐ หน้า ๒-๓.

หลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิตตลอดหลักสูตรจึงเป็น ๑๓๐ หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นวิชาการศึกษาทั่วไป ๓๐ หน่วยกิต วิชาบังคับของคณะ ๑๖ หน่วยกิต วิชาเอก ๔๒ หน่วยกิต วิชาโท ๒๔ หน่วยกิต (อาจแบ่งเป็น ๒ สาขา สาขาละ ๑๒ หน่วยกิตก็ได้) และวิชาเลือกเสรี ๑๘ หน่วยกิต ผลิตสามารถเลือกเรียนวิชาเอกได้ในชั้นปีที่ ๒^๑ (ดูพัฒนาการของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรีการศึกษา ๒๕๑๔-๒๕๒๒ ในภาคผนวก จ.)

ระดับปริญญาโท

หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโทให้บัณฑิตวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ขอให้ ดร.มอริส เอ. เกลแฟนด์ (Dr. Morris A. Gelfand) ผู้เชี่ยวชาญขององค์การศึกษานานาชาติ ซึ่งได้มาทำการสำรวจเพื่อวางโครงการปรับปรุงงานหอสมุดแห่งชาติ และเพื่อประเมินการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัดร่างให้ โครงร่างของหลักสูตรระดับปริญญาโทที่ ดร. เกลแฟนด์ เสนอประกอบด้วย การเรียนรายวิชา ๓๐ หน่วยกิต (๓๐ ชั่วโมง) และเขียนวิทยานิพนธ์อีก ๓๐ หน่วยกิต รวม ๖๐ หน่วยกิต ใช้ระยะเวลาเรียน ๒ ปีการศึกษา และเมื่อ ดร.ฟรานเชส แลนเดอร์ สเปน (Dr. Frances Lander Spain) มาช่วยในการเริ่มต้นเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโทในปีการศึกษา ๒๕๐๗ ก็ได้ช่วยแก้ไขเพิ่มเติมหลักสูตรให้^๒

หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ได้มีการแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

^๑จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หลักสูตรอักษรศาสตรบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ ๒๕๒๐, หน้า ๑.

^๒สุทธิลักษณ์ อ่ำพันวงษ์, "๒๐ ปีของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๔๔๘-๒๕๑๘," ใน บรรณารักษ์ ๒๐ หน้า ๓.

ปีการศึกษา	จำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตร	แบ่งเป็น	หน่วยกิต วิชาบังคับ	หน่วยกิต วิชาเลือก	หน่วยกิต วิทยานิพนธ์
๒๕๐๔	๖๐		๒๙	๔	๒๖
๒๕๑๖	๔๘		๑๖	๑๔	๑๘
๒๕๑๗	๔๘		๑๒	๑๘	๑๘
๒๕๒๐	๔๘		๒๑	๑๘	๙

(ดูรายละเอียดรายวิชาในหลักสูตร ในภาคผนวก ก.)

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา

ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๗-๒๕๒๒ มีผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร อักษรศาสตร-
บัณฑิต และอักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์)* ดังต่อไปนี้

ปีการศึกษา	อ.บ		อ.ม	
	ช	ญ	ช	ญ
๒๕๑๗	-	๑๙	๑	๖
๒๕๑๘	-	๓	-	๑๐
๒๕๑๙	-	๑๐	๓	๒๐
๒๕๒๐	-	๑๗	๑	๑๑
๒๕๒๑	-	๔	-	๑๕
๒๕๒๒	-	๑๗	๑	๒๑
รวม		๗๕ ^๑	๖	๘๓ ^๒

* ดูทำเนียบผู้สำเร็จการศึกษาในภาคผนวก ก. และ ข.

^๑ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "รายชื่อผู้สำเร็จการศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์," (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) (อัครสำเนา.)

^๒ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "รายชื่อผู้สำเร็จการศึกษาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์" (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) (อัครสำเนา.)

การเรียนการสอน

การเรียนการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ หลายวิธีตามรูปแบบการสอนทั่วไปที่เป็นที่ยอมรับอยู่ในปัจจุบัน คือ การบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา การสอนแบบวิทยาศาสตร์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การฝึกปฏิบัติงาน การศึกษานอกสถานที่

การบรรยาย

ทั้งในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท การบรรยายนับเป็นวิธีหลักที่อาจารย์แต่ละรายวิชาใช้ในการสอนเนื้อหาใหม่ สรุปลักษณะเด่นๆ ตอบปัญหา และปูพื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนไปอ่านค้นคว้าเพิ่มเติม โดยผู้สอนจะพิมพ์โครงร่างวิชาและรายละเอียดหัวข้อเรื่องแจกให้ผู้เรียนก่อน เพื่อให้ทราบจุดประสงค์และเนื้อหาที่จะเรียน พร้อมกับให้รายชื่อหนังสือที่จะต้องไปค้นคว้าเพิ่มเติม การบรรยายอาจประกอบด้วยวิธีการสาธิต เช่น วิชาด้านโสตทัศนศึกษา ผู้สอนจะแสดงวิธีการใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษาประเภทต่าง ๆ หรือให้ผู้เรียนลองใช้เองเพื่อฝึกทักษะ ตลอดจนมีอุปกรณ์การสอน เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ สไลด์ แถบบันทึกเสียง และอื่น ๆ ตามแต่ผู้สอนแต่ละท่านเห็นว่าเหมาะสม

การอภิปรายและสัมมนา

การสอนแบบอภิปรายเป็นการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการสอนที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สอนจะใช้วิธีสอนแบบนี้ร่วมไปกับการบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนพิจารณาตีความความรู้ที่ได้ศึกษาไป การสอนแบบอภิปรายและสัมมนากลุ่มจะใช้มากกับผู้เรียนในระดับปริญญาโท เพราะมุ่งให้ผู้เรียนระดับนี้ ได้เข้าถึงเรื่องที่ศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง สามารถแยกแยะวินิจฉัยโดยใช้เหตุผล ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจและความรอบรู้มากกว่าผู้เรียนปริญญาตรี ซึ่งผู้สอนมุ่งให้ภาพกว้าง ๆ ครอบคลุมสาระที่ต้องทราบเป็นพื้นฐานทั้งหมด

การสอนแบบวิทยาศาสตร์

เป็นการสอนแบบให้รู้จักแก้ปัญหา (problem solving) โดยให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ตั้งปัญหาให้ผลิตช่วยกันคิดหาทางแก้ไข โดยผู้สอนจะคอยช่วยควบคุมและแนะนำให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นวิธีสอนที่ใช้กับนิสิตระดับปริญญาโทส่วนใหญ่ เช่น ในด้านวิชาการบริหารห้องสมุดชั้นสูง เป็นต้น

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

นิสิตจะต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามที่คุณสอนกำหนดให้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ นอกเหนือจากฟังคำบรรยายในชั้น โดยทำเป็นรายงานประจำภาค หรือรายงานย่อหน้าขึ้น อันเป็นส่วนสำคัญของการเรียนทุกวิชา ถ้าเป็นระดับปริญญาโทนิสิตต้องทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ทางบรรณารักษศาสตร์ และสิ่งพิมพ์สาขาอื่นที่เกี่ยวข้องในห้องสมุดของภาควิชา และห้องสมุดแห่งอื่น ๆ

การฝึกภาคปฏิบัติ

ในบางวิชานิสิตจำเป็นต้องมีการฝึกภาคปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนรู้ภาคทฤษฎี เพื่อให้เกิดความชำนาญ และมีทักษะในการปฏิบัติงานห้องสมุด เช่น วิชาจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ วิชาบริการเอกสารสนเทศ วิชาบริการห้องสมุด นอกจากนี้ วิชาฝึกงานห้องสมุด ซึ่งเป็นวิชาบังคับสำหรับนิสิตที่เลือกเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีและเป็นวิชาเลือกในหลักสูตรปริญญาโท ภาควิชาจะติดต่อห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ให้นิสิตได้ฝึกปฏิบัติงานในช่วงปิดภาคการศึกษา โดยนิสิตต้องฝึกให้ครบ ๔๐ ชั่วโมง หรือประมาณ ๑๕ วันเต็ม และต้องเขียนรายงานการฝึกงานเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล

การศึกษานอกสถานที่

การศึกษานอกสถานที่จะให้ความรู้และจดจำไปได้นาน เพราะนิสิตมีโอกาสได้เห็นของจริง ก่อให้เกิดความสนใจ และมีประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรียน ผู้สอนจึงได้นำนิสิตไปชมการปฏิบัติงานของห้องสมุดประเภทต่าง ๆ เพื่อจะได้ศึกษาสภาพ วิธีดำเนินงาน

และปัญหาของห้องสมุดโดยทั่วไป นอกจากนำชมห้องสมุดแล้วผู้สอนยังได้นำนิสิตไปชมกิจการของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ต่าง ๆ ทำให้นิสิตได้ประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น

ไม่ว่าผู้สอนจะใช้วิธีสอนแบบใด เมื่อนิสิตได้เรียนจบแต่ละรายวิชา ผู้สอนได้ทำการประเมินผลการสอน โดยเปิดโอกาสให้นิสิตแสดงความคิดเห็น เสนอแนะในแบบฟอร์มประเมินผล ซึ่งนับว่าจะ เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการสอนในแต่ละวิชาให้ดีขึ้น

นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ ภาควิชาฯ ยังส่งเสริมให้นิสิตได้รับความรู้ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายพิเศษให้นิสิตฟัง เป็นครั้งคราว จัดอภิปรายเรื่องราวที่น่าสนใจทางบรรณารักษศาสตร์ และวงการห้องสมุด ตลอดจนให้นิสิตเข้าร่วมฟังหรือสังเกตการณ์ในการบรรยาย อภิปราย หรือการประชุมคานบรรณารักษศาสตร์ที่จัดโดยหน่วยงานอื่นอีกด้วย

ผู้สอน

เมื่อเริ่มเปิดทำการสอน ภาควิชาฯ มีอาจารย์ประจำเพียง ๓ คน แต่ในปัจจุบันอาจารย์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งหมด ๑๗ คน มีวุฒิปริญญา เอกจากสหรัฐอเมริกา ๓ คน กำลังศึกษา เพื่อรับปริญญาเอกในสหรัฐอเมริกา ๑ คน ปริญญาโทจากสหรัฐอเมริกา ๙ คน ปริญญาโทจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๓ คน และคุณวุฒิ A.L.A. จากประเทศอังกฤษ ๑ คน

สำหรับอาจารย์พิเศษขึ้นอยู่กับวิชาที่เปิดสอน หรือนิสิตจะเลือกเรียน โดยทางภาควิชาฯ จะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญมาทำการสอนหรือเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้นิสิตได้รับความรู้อย่างแท้จริง จำนวนอาจารย์พิเศษที่รับผิดชอบในการสอนวิชาต่าง ๆ มีประมาณ ๖ คน

กิจกรรมและการดำเนินงานของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

ภาควิชาฯ ได้จัดคณะกรรมการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบการจัดดำเนินงานและ
กิจกรรม ๓ ฝ่าย คือ

๑. คณะกรรมการจัดหาและบริการข้อมูลทางวิชาการ
๒. คณะกรรมการจัดพิมพ์และเผยแพร่เอกสารของภาควิชา
๓. คณะกรรมการจัดกิจกรรมทางวิชาการ^๑

๑. คณะกรรมการจัดหาและบริการข้อมูลทางวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

- ๑.๑ จัดซื้อและขอบริจาคหนังสือและสิ่งพิมพ์จากสำนักพิมพ์ และหน่วยงานต่าง ๆ

ทั้งในและนอกประเทศ

- ๑.๒ จัดหมู่และทำบัตรรายการหนังสือของภาควิชา

- ๑.๓ ให้บริการในด้านการค้นคว้าเอกสารและสิ่งพิมพ์

- ๑.๔ จัดรวบรวมรายชื่อบทความที่น่าสนใจทางบรรณารักษศาสตร์^๒ บริการนี้

เริ่มขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๑๘ ปัจจุบันใช้ชื่อว่า "บริการข่าวสารที่น่าสนใจทางบรรณารักษศาสตร์" (Current Awareness Service) พิมพ์เผยแพร่ในรูปอัดสำเนา กำหนดออกเป็นรายเดือน มีจุดประสงค์เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวในวงการ และสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ โดยคัดเลือกรายชื่อบทความที่ปรากฏในวารสารทางบรรณารักษศาสตร์ที่มีประโยชน์ต่อรายวิชาที่มีการสอนอยู่ในภาควิชาทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ปัจจุบันมีผู้สมัครเป็นสมาชิกประมาณ ๔๐ คน^๓

^๑"ข่าวภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," วารสารบรรณารักษศาสตร์ ๑ (กรกฎาคม ๒๕๒๔) : ๗๘.

^๒ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "โครงการภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ แผนพัฒนายาระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๕)," (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) (อัดสำเนา.)

^๓สัมภาษณ์ วลัยพร เหมะรัชตะ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔.

๒. คณะกรรมการจัดพิมพ์และเผยแพร่เอกสารของภาควิชา มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

๒.๑ จัดทำ ข่าวสารบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ในรูปของเอกสารอัดสำเนา จัดส่งให้สมาชิกเพื่อเป็นสื่อกลางติดต่อระหว่างภาควิชาและนิสิตเก่า เผยแพร่ข่าวคราวความเคลื่อนไหวของภาควิชาและนิสิตเก่า เสนอข่าวสำคัญ ๆ ในวงการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ กำหนดออกปีละ ๒ ฉบับ ในเดือนมกราคม และกรกฎาคม แต่เพื่อให้มีเนื้อหาทางวิชาการมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า วิจัย ของนักศึกษา อาจารย์ บรรณารักษ์ และผู้สนใจทั่วไป จึงปรับปรุงเป็นรูปเล่มวารสารชื่อ วารสารบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งออกเป็นฉบับปฐมฤกษ์ในเดือนมกราคม ๒๕๒๔ และมีกำหนดออกปีละ ๒ ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

๒.๑.๑ เพื่อเสนอบทความทางวิชาการและกึ่งวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ สารนิเทศศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๒ เพื่อเสนอข่าวพัฒนาการของห้องสมุด วงการบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ

๒.๑.๓ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์

๒.๑.๔ เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ตลอดจนข้อเสนอแนะของบุคคลในวงการ^๑

๒.๒ จัดทำเอกสารบรรณารักษศาสตร์ โดยคัดเลือกภาคนิพนธ์ ผลงานการค้นคว้าวิจัยของนิสิตที่เขียนได้ดีหรือมีประโยชน์ต่องานห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ รวมทั้งการรวบรวมสิ่งพิมพ์ที่เป็นผลงานด้านวิชาบรรณารักษศาสตร์ของอาจารย์ในภาควิชาออกพิมพ์เผยแพร่แก่ห้องสมุด นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั้งในประเทศและต่างประเทศ^{*}

๒.๓ จำหน่ายสิ่งพิมพ์ของภาควิชาแก่ผู้สนใจ

^๑ สัมภาษณ์ พรรณพิมล กุลบุญ, อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔.

^{*} ฎรายชื่อ เอกสารสิ่งพิมพ์ของภาควิชาในภาคผนวก ข และ ช

๓. คณะกรรมการจัดกิจกรรมทางวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

๓.๑ จัดกิจกรรมทางวิชาการ

๓.๒ แจกข่าวกิจกรรมทางวิชาการซึ่งสถาบันอื่นจัดขึ้น

๓.๓ จัดหาทุนศาสตราจารย์ รอง ศยามานนท์ เพื่อการศึกษาวิจัย และ
เผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์

๓.๔ จัดงานเลี้ยง^๑

ในด้านการจัดประชุมและกิจกรรมทางวิชาการนี้ ได้มีการจัดบรรยาย
อภิปราย ประชุมสัมมนา ในหัวข้อต่าง ๆ โดยเชิญผู้มีประสบการณ์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิในวงการ
บรรณารักษศาสตร์ หรือวงการอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องมาเป็นวิทยากร ดังเช่นได้จัดบรรยายเรื่อง
"หนังสือเด็กในประเทศไทย" แก่บรรณารักษ์และอาจารย์บรรณารักษ์ชาวอเมริกันผู้สนใจด้าน
หนังสือเด็กที่มาทัศนศึกษาในอาเซียน^๒ จัดอภิปรายเรื่อง "แนวทางพัฒนาห้องสมุดประชาชน"
และ "บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต่อการเรียนการสอนแก่บรรณารักษ์ อาจารย์
นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป เป็นต้น"

กิจกรรมพิเศษ

๑. การสัมมนาทางวิชาการ

๒. การเปิดสอนและอบรมวิชาการแก่บรรณารักษ์ประจำภาคฤดูร้อน

^๑ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
"โครงการภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ แผนพัฒนายุทธศาสตร์ที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๘)"
(ชักรสำเนา.)

^๒"ข่าวภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,"
วารสารบรรณารักษศาสตร์ ๘ (มกราคม-กรกฎาคม ๒๕๒๒): ๗.

^๓"ข่าวภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,"
วารสารบรรณารักษศาสตร์ ๘ (มกราคม-กรกฎาคม ๒๕๒๓): ๖.

เมื่อวันที่ ๑๕ - ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔ ภาควิชาได้จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ โดยมีจุดประสงค์คือ

๑. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ในสถาบันต่าง ๆ ให้มีแนวทางสอดคล้องกัน

๒. เพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ในปัจจุบันให้สอดคล้องความต้องการในวิชาชีพ

๓. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์

ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการครั้งนี้มาจากสถาบันการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศ และหน่วยงานอื่น สรุปผลการประชุมได้ดังนี้

๑. การกำหนดหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ควรขึ้นอยู่กับความต้องการของสภาพสังคมปัจจุบันและปรัชญาวิชาบรรณารักษศาสตร์

๒. ควรมีการร่วมมือกันในระหว่างสถาบันที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ โดยมีการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน และให้ส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่อาจารย์ ซึ่งอาจทำได้โดยการประชุมสัมมนา บรรยาย หรืออบรมในวิชาต่าง ๆ

๓. แต่ละสถาบันควรมีการผลิตตำราร่วมกันและมีการสำรวจความต้องการในการใช้ตำราและแบบเรียนโดยร่วมมือกัน เป็นชมรมในการดำเนินการผลิตและเผยแพร่^๑

การจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้ เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาบรรณารักษศาสตร์ของประเทศไทยเป็นอันมาก เพราะจะทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถาบันต่าง ๆ ในการพัฒนาวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ ตลอดจนจะได้มีการแก้ไขปัญหาและขจัดความซ้ำซ้อนด้านวิชาการด้วย

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
"เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ๗ คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๗ มกราคม ๒๕๒๔" (ม.ป.ท.,
๒๕๒๔) (ยึดสำเนา.)

และเมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน - ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๔ ภาควิชาได้เปิดสอน และอบรมวิชาการเรื่อง การใช้หลักเกณฑ์การทำบัตรรายการแบบแองโกล-อเมริกัน ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ (Anglo-American Cataloging Rules II) แก่บรรณารักษ์ที่สนใจในการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานในห้องสมุด^๑

บริการของภาควิชา

ในค่านบริการของภาควิชาที่จัดให้กับนิสิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท คือ

๑. บริการด้านเงินทุนการศึกษา

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ได้จัดสรรทุนการศึกษาไว้สำหรับนิสิตปริญญาตรีและปริญญาโท ดังนี้คือ

๑.๑ ทุนเออร์แลนดสัน (Erlandson Scholarship) ทุนนี้นางสาวรุท เอ็ม เออร์แลนดสัน (Miss Ruth M. Erlandson) บรรณารักษ์ชาวอเมริกันแห่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยรัฐโอไฮโอ ซึ่งเคยเป็นที่ปรึกษาของหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้บริจาคเงินจำนวน ๑๑,๐๖๓ บาท ให้แก่มหาวิทยาลัย โดยตั้งเป็นทุนเออร์แลนดสัน มุ่งให้ผลประโยชน์จากเงินทุนนี้เป็นเงินทุนอุดหนุนการศึกษابรรณารักษศาสตร์แก่นิสิตปริญญาโท ^๑

๑.๒ ทุนศาสตราจารย์ รอง ศยามานนท์ เพื่อส่งเสริมการศึกษาริยะ และเผยแพร่วิชาบรรณารักษศาสตร์ เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๖ ภาควิชาเริ่มจัดตั้งขึ้นจากการพิมพ์หนังสือ "ฝึกเขียนชาวอักษรศาสตร์" ออกจำหน่าย มีต้นทุนแรกเริ่มประมาณสี่หมื่นบาทเศษ เงินทุนนี้แบ่งเป็น ๓ ทุน คือ

^๑ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "การเปิดสอนและอบรมวิชาการแก่บรรณารักษ์ประจำภาคฤดูร้อน พ.ศ. ๒๕๒๔" (ม.ป.ท., ๒๕๒๔) (อัครสำเนา.)

^๒ สุทธิลักษณ์ อ่ำพินางค์, "๒๐ ปี ของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," หน้า ๒๐.

ทุนที่ ๑ ให้แก่อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการศึกษา วิจัย และดูงาน หรือการประชุมทางบรรณารักษศาสตร์หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องในประเทศหรือต่างประเทศ ปีละ ๑ ทุน

ทุนที่ ๒ ให้แก่นิสิตภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ชั้นปริญญาโทบัณฑิต เพื่อส่งเสริมการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง ผู้สมัครขอรับทุนต้องเป็นผู้ที่กำลังเรียนวิทยานิพนธ์ โดยได้รับอนุมัติโครงเรื่องจากบัณฑิตวิทยาลัยแล้ว

ทุนที่ ๓ ให้แก่นิสิตคณะอักษรศาสตร์ที่เลือกเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เป็นวิชาเอก และได้เต็มเฉลี่ยสูงสุดในวิชาบรรณารักษศาสตร์ เมื่อสำเร็จชั้นปริญญาบัณฑิต

๑.๓ ทุนสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ให้แก่นิสิตที่ศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ อันเป็นวิชาหนึ่งซึ่งเสด็จฯ ในกรมพระองค์นั้นทรงเชี่ยวชาญ ทุนนี้จะให้เป็นบางปี และจำนวนไม่แน่นอน^๑

นอกจากทุน ที่ให้เฉพาะนิสิตบรรณารักษ์แล้ว ยังมีทุนทั่วไปที่นิสิตบรรณารักษ์ในระดับปริญญาโทมีสิทธิ์ขอรับทุน คือ

๑.๔ เงินทุนอุดหนุนโครงการวิจัยชั้นปริญญาโทบัณฑิตของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้แก่นิสิตบัณฑิตชั้นปีที่ ๒ เพื่อช่วยเหลือในการค้นคว้า และวิจัย เสนอวิทยานิพนธ์ เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับวัสดุและค่าใช้จ่ายเท่านั้น ไม่รวมค่าพิมพ์วิทยานิพนธ์ และรายจ่ายอื่น ๆ ผู้ขอรับทุนต้องให้อาจารย์ผู้คุมวิทยานิพนธ์เป็นผู้รับรอง และเสนอรายละเอียดค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของโครงการที่จะขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยผ่านหัวหน้าแผนก และคณะกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำคณะ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของโครงการวิจัย แล้วรวบรวมเสนอบัณฑิตวิทยาลัย

^๑ เรื่องเดียวกัน.

๑.๕ ทุนอุดหนุนการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ "ผู้ช่วยสอน" ของบัณฑิตวิทยาลัย โดยที่บัณฑิตวิทยาลัยได้จัดสรรเงินจำนวนหนึ่งเพื่อเป็นทุนอุดหนุนการศึกษาแก่นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ปีละประมาณ ๓๔ ทุน ทุนละ ๑,๔๐๐ บาท ต่อเดือน ติดต่อกันเป็นเวลา ๑๒ เดือน และต้องปฏิบัติหน้าที่ "ผู้ช่วยสอน" ในภาควิชาที่นิสิตศึกษาอยู่ประมาณ ๑๐ ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ และยังมีทุนอุดหนุนการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ "ผู้ช่วยสอน" ของมูลนิธิโอสถานุเคราะห์ และของศาสตราจารย์ ดร. ประชุมสุข อาชาวรุ่ง อีกด้วย

๑.๖ ทุนยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งผู้รับทุนจะต้องใช้เงินคืนเมื่อสำเร็จการศึกษา ปีละ ๒ ทุน ทุนละไม่เกิน ๖,๐๐๐ บาท^๑

๒. บริการห้องสมุดของภาควิชา ซึ่งเปิดโอกาสให้อาจารย์และนิสิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ยืมหนังสือได้ในระยะเวลาไม่เกิน ๗ วัน

๓. บริการจัดหางานให้นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้ว โดยที่ภาควิชาจะแจ้งความต้องการบรรณารักษ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ให้นิสิตทราบ เป็นการช่วยให้นิสิตได้ทำงานเร็วขึ้น

โครงการของภาควิชา

จากแผนพัฒนาระยะที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙) ภาควิชามีโครงการขยายงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. โครงการเปิดหลักสูตรการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากวิชานี้เป็นวิชาชีพซึ่งมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ และเป็นวิชาที่มีพัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว จึงควรมีการจัดการเรียนการสอนให้บรรณารักษ์ผู้บริหารชั้นสูง และคณาจารย์ที่สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในสถาบันต่าง ๆ ให้มีความเชี่ยวชาญอย่างลึกซึ้งในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ตรงกับประสบการณ์และงานที่รับผิดชอบ รายละเอียดหลักสูตรจะแนบหมึกในด้า

^๑บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "ทุนการศึกษา," ใน ทำเนียบทุน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓ (กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๑-๔.

- ก. พื้นฐานวิชาชีพ
  - ข. บริการห้องสมุด
  - ค. งานเทคนิค
  - ง. เทคโนโลยีในห้องสมุด
  - จ. บริหารงานห้องสมุด^๑
๒. เปิดแผน ข. ในระดับปริญญาโท

จากการที่ เล็งเห็นว่าประเทศไทยยังต้องการทรัพยากรกำลังคนทางด้านวิชา
บรรณารักษศาสตร์นี้เป็นอันมากและบุคคลจำนวนมากไม่น้อยมีขีดความสามารถจำกัดในด้านการ
ทำงานวิจัยและวิชาชีพบรรณารักษ์สามารถเป็นได้ทั้งนักวิจัย หรือเป็นผู้อาศัยข้อมูลผลสรุปจาก
งานวิจัยไปใช้ปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน การให้บริการ การบริหาร และกิจการอื่น ๆ
ทางบรรณารักษศาสตร์ได้ด้วย ภาควิชาจึงมีโครงการจะเปิดแผน ข. คือให้เลือกเรียน
รายวิชาแทนการเขียนวิทยานิพนธ์ควบคู่ไปกับแผน ก. เพื่อที่จะผลิตมหาบัณฑิตทางสาขานี้ได้
เร็วขึ้น^๒

๓. โครงการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ โดยใช้วิทยุและสิ่งพิมพ์
เป็นสื่อในการจัดรายการบรรยาย อภิปราย วิจารณ์หนังสือ โดยหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนไปให้
เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการให้ความรู้ แดงข่าวและ เผยแพร่ผลงานวิจัย ความรู้ทางวิชาการ
ในรูปสิ่งพิมพ์^๓

๔. โครงการฝึกอบรมบรรณารักษศาสตร์ภาคฤดูร้อน มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา
ต่อเนื่องแก่บัณฑิตที่จบไปแล้ว เพิ่มพูนความรู้ที่ทันสมัยแก่บรรณารักษ์และอาจารย์ที่สอนวิชา

^๑ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
"โครงการผลิตบัณฑิตของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์," (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
(อัตถ์สำเนา.)

^๒เรื่องเดียวกัน.

^๓ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
"โครงการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์," (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) (อัตถ์สำเนา.)

บรรณารักษศาสตร์และเพื่อเป็นวิชาพื้นฐานสำหรับนิสิตที่จะเข้าศึกษาระดับปริญญาโทที่ไม่มี
พื้นฐานทางบรรณารักษศาสตร์ โดยจะจัดอบรมวิชาต่อไปนี้มีละ ๒ วิชา

- ก. การทำบัตรรายการและการจัดหมู่
- ข. การจัดหาหนังสือและวัสดุห้องสมุด
- ค. บริการเอกสารสนเทศ
- ง. การบริหารงานห้องสมุด

๕. โครงการจัดบริการส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด เป็นโครงการส่งเสริม
กิจกรรมนิสิตให้นิสิตใช้ความรู้วิชาบรรณารักษศาสตร์ในการอ่านและการใช้ห้องสมุด ให้นิสิตได้
รับประสบการณ์ในวิชาชีพบรรณารักษ์และเพื่อภาคริชาจะได้ทราบความต้องการด้านบริการ
ห้องสมุดเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหาและวิธีสอน โดยจะจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครจัด
บริการส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด ประกอบด้วยนิสิตภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ระดับ
ปริญญาตรีและปริญญาโทส่งไปดำเนินงานตามห้องสมุดประเภทต่าง ๆ งานที่ทำได้แก่
จัดนิทรรศการ เล่านิทาน เล่าเรื่องหนังสือ บริการด้านโสตทัศนวัสดุ รวบรวมชื่อหนังสือ-
ใหม่ หรือหนังสือที่น่าสนใจของห้องสมุดพร้อมบรรณนิทัศน์ เป็นต้น^๒

---

^๑ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
"โครงการฝึกอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ภาคฤดูร้อน," (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) (ยึดสำเนา.)

^๒ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
"โครงการจัดบริการส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด," (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) (ยึดสำเนา.)